Jolsvai András

Bécs, ahogy önmagát látja

Nem tudom, illik-e egy újjászületésnapot ünneplő cikket a belépődíjjal kezdeni (valószínűleg nem), de én ezúttal mégis így járok el: nézzék el nekem. Kezdjük azzal, hogy a múzeumi belépődíjak – mindenhol a világon – jelentősen emelkedtek az utóbbi időkben: részben a kultúrára fordított állami összegek csökkenése, részben a tömegturizmus okozta felfokozott érdeklődés okán. (Más kérdés, bár ebben most nincs módunk elmélyülni – egyszer azért tegyük meg, ha nincs ellenükre –, hogy ez a tömeges érdeklődés jobbára külsődleges és felszínes, csak a bédekkerek fortisszimóira hallgat, és megelégszik a csúcsművek futólagos megtekintésével.) Mindegy, itt most csak annyit kell megjegyeznünk kiindulásképpen, hogy a magas jegyárak bizony sokak lehetőségeit beszűkítik, korlátozzák: ma már egy közepes pénztárcájú kultúrafogyasztónak – legyen akár bel-akár külföldi – meg kell gondolnia, hová vált jegyet.

Éppen ezért figyelemreméltó Bécs város vezetésének az a döntése, hogy a tavaly decemberben – négy év átépítés után – újranyitott városi helytörténeti múzeumba (Wien Museum) ingyenes legyen a belépés. (Az ajánlat az állandó kiállításra vonatkozik.) A polgármester úr a megnyitó alkalmából meg is fogalmazta, hogy Bécs fontos-

nak tartja, miszerint minden polgára megismerhesse a város múltját. (Ez nem lehetőség, hanem jog, mondotta.) Megsüvegelendő gondolat, megsüvegelendő megközelítés, különösen egy olyan multikulturális helység esetében, mint Bécs, ahol a lakók kétharmada nem a város, egyharmada nem az ország szülötte, akiknek tehát tanulni (is) kell az identitásukat. A Bécs Múzeum ezt kívánja szolgálni a maga módján, többek között ezzel a gesztussal is.

A magam részéről nagyon vártam ezt a megnyitót, hiszen a Wien Museum, mióta csak a császárvárosba járok, az egyik kedvencem: egyébként is élekhalok a helytörténeti kiállításokért, soha egyet ki nem hagynék, Hejőcsabától Hitzingig bezárólag. De ez az épület korábban is számos kiváló tárlattal öregbítette hírét (nem egyről magam is beszámoltam annakidején), s biztos voltam benne, hogy most, amikor az átépítés után csaknem megkétszerezhette kiállítóterét (3000 négyzetméter!) és lehetőségeit (a digitalizáció minden ajándékával) a korábbinál is emlékezetesebbet alkot majd. Nem is csalódtam.

Szívesen lelkesednék az épületért is, de ezt a szakmai részt meghagyom a Thorma Tamásnak, ő majd elmagyarázza, micsoda truváj lehetett ez a

rámelléfölépítés, és menynyi technikai kihívással kellett szembenézniük a tervezőknek (Certov, Winkler és Ruck, egy bécsi tervezőiroda munkatársai, akiket 274 pályázó közül választottak ki), én csak annyit másolok ide az ismertetőből, hogy az épület természetesen környezet-és emberbarát, fenntartható és fokozottan kedvez a fogyatékkal élőknek, ahogy manapság illik is. Nekem még szoknom kell, de majd fogom: mostantól úgyse mulasztok el egyetlen alkalmat sem láthatására.

(Én egyébként kedveltem az eredeti épületet is, melyet Oswald Haerdtl tervezett 1959-ben: dacosan modernista kocka volt, fém–üveg–beton, olyasféle, amelyekkel széltében-hosszában találkozhatunk Bécs szerte: ezek az épületek egyfelől az ötvenöt utáni gazdasági fellendülést, másfelől a habsburgiánus neobarokk elleni dacos tiltakozást szimbolizálták. Haerdtl különösen nehéz helyzetben volt anno,

mert a Karlskirchével kellett felvennie a harcot, és ez korábban senkinek sem sikerült. Hogy mennyire nem, azt a látogató végigkövethette az áprilisi időszaki kiállításon, mely Fischer von Erlach munkásságát mutatta be, egy igazán pazar tárlaton.)

Ami már most az állandó kiállítást illeti, arról

egyelőre nem tudok átfogó képet adni: és ezért nemcsak az én szellemi képességem korlátai okolhatók, hanem a kiállítás fantasztikus gazdagsága is – nemcsak a valóságos, hanem a virtuális rész: szerény számításom szerint körülbelül negyven órára volna szükség, ha valaki mindent megnézne, elolvasna, meghallgatna és kipróbálna a termekben.

Persze, vázlatos kép azért kialakult: a tervezőknek, ha jól értem, az volt a céljuk, hogy a látogató lépjen kapcsolatba a várossal, hogy egy időre maga is bécsi legyen. Hogy bele tudja képzelni magát a városlakók életébe, éljenek az őskorban, a középkorban vagy napjainkban. Ebből a koncepcióból következett, hogy a tárlat a hétköznapokra fókuszál, arra keresi a választ, hogyan élt, evett, aludt, főzött és fütyörészett a bécsi nép, miközben épült, pusztult, terjeszkedett körülötte a város. Ebből a koncepcióból viszont az is következett, hogy az általános kép talán egy kissé derűsebb lett a valóságosnál: főleg a neuralgikus pontokon. (1848, 1936, 1945). Nincs szó elhallgatásról, inkább csak egyfajta pasztellizálásról. De ez legyen a legnagyobb baj – ezeket a hiátusokat majd kitöltik az időszaki tárlatok, ahogy a régi épületben is tették.

Most örüljünk, hogy a Wien Museum újra itt van nekünk, bécsieknek, pestieknek, európaiaknak.

Fotó: Tanyi Adrienne